

Культурно-політичний часопис для українців
у Чеській Республіці

Kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice

№ 1/2015, рік XXIII | č. 1/2015, ročník XXIII
www.ukrajinci.cz

ПОРОГИ

КРИВАВИЙ ДВІ ТИСЯЧІ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ

Північний сусід України ніяк не зміг змиритися із тим, що проти «русскава міра» та за євроінтеграцію вийшли на демонстрації сотні тисяч українців. Із початку року за свободу своєї країни поклала голову сотня українських демонстрантів. Згодом Кремль відібрав у України Крим, почав терор українців на Сході. І ми стали боронитися. Кремль не гребує нічим – збивав армійські й цивільні літаки, влаштував таємну інтервенцію, підлі «котли», стріляючи в спину нашим солдатам на нашій території, розв'язав брудну пропагандистську компанію у ЗМІ. Українці постійно тільки боронилися – стійко і мирно стояли на Майдані, доки їх «не допекли», не стріляли в окупантів у Криму, постійно проголошували перемир'я, підписували угоди у Мінську, погоджувались на «особливий статус» Донбасу... Але Кремлю все це не потрібно. Йому потрібна підневільна Україна, навіть ціною кровопролиття...

Відпочинок трьох груп дітей

До Чехії на відпочинок й оздоровлення 19 лютого приїхали 30 українських дітей. Їх прийняла гімназія в місті Пржібрам, де чеські й українські школярі разом будуть проводити вільний час, брати участь у спортивних змаганнях, ходити на екскурсії. Як повідомила директор місцевої гімназії Іва Каджержабкова, українські діти приїхали до Чехії на два тижні, до програми їхнього перебування включені також лекції з малювання і музики. Та передусім, зазначила директор гімназії, як чеські, так і українські діти прагнуть взаємного спілкування, при цьому різні рідні мови не складають проблеми, діти

вільно спілкуються українською, чеською, англійською й російською. Учні чеської гімназії також зібрали для українських дітей теплий одяг та іграшки. Це вже друга група українських дітей, які приїхали на оздоровлення до Чехії. До першої групи входили діти волинських чехів, переважно із Західної України, в другій групі переважають діти зі східних областей. У березні Чехія має прийняти на відпочинок третю групу, цього разу це будуть діти-сиро-

Юрій Винничук – письменник та гурман.

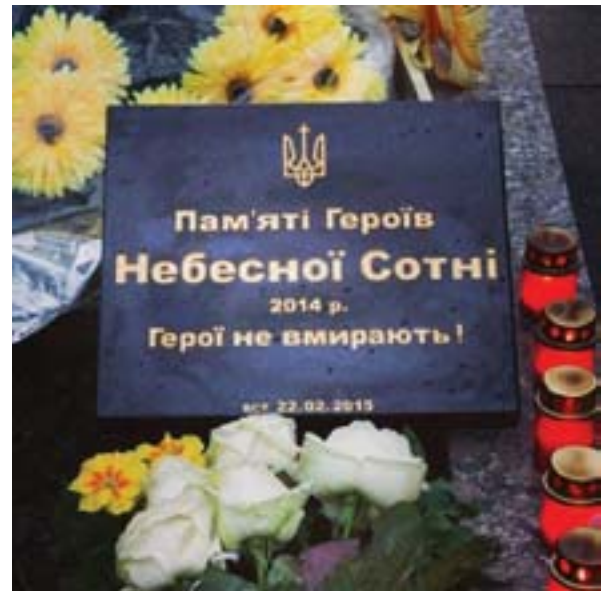
ти. У відповідності до ухваленої Чехією державної програми перебування українських дітей забезпечує чеське Міністерство закордонних справ у співпраці з громадської добродійною організацією «Харита».

рс

Небесну сотню згадали у Празі

Відкриття пам'ятної дошки на честь Героїв Небесної Сотні відбулося 22 лютого на Ольшанському кладовищі в Празі. Представники української громади спільно помолитися за душі загиблих торік на Майдані Незалежності в Києві демонстрантів, та також усіх полеглих за волю України воїнів, добровольців, волонтерів, активістів, а також цивільних людей, які опинилися у зоні бойових дій на Донеччині та Луганщині. З виступами вийшли представники різних громадських організацій, які брали активну участь у виготовленні та встановленні пам'ятної дошки, зокрема «ЄвроМайдан», Об'єднання українців та прихильників України, Українська ініціатива в Чеській Республіці, Українська Свобода – Міжнародне громадське об'єднання, «Родина», Товариство української трудової міграції в ЧР «Берегиня». Молебен провів о. Василь Сливоцький, реквієм заграла та заспівала Ольга Мандова.

пор

Десять років «Джерела»

«День за днем, місяць за місяцем ми нає, А дехто з Вас може ще й не знає, Що наше чисте «Джерело» - Вже 10 років, як зродилось воно!» Ось таким віршем розпочалося 8 лютого відзначення першого ювілею празького «Джерела». Захід відвідало чимало гостей, як і, зрештою, чимало інших акцій цього театрального гуртка впродовж останньої річної декади. Спочатку натхнення кількох активістів, з часом систематична робота гурту, який відомий чи не кожному українцеві в Празі, і не тільки. Свято десятиліття відбулося в залі празького Автоклубу за участі гостей та ведучої колективу – Дарії Лубачівської. Згадаймо діяльність

драмгуртка, який ведуть Орест Ткачик та Ганна Зозуля. Керівниками вокальних груп є Андрій Козак, Олег Шарамета, Лариса Буковська. Гордістю колективу є танцювальний ансамбль. Його ведуть випускники Київської консерваторії, які довгий час виступали в ансамблі ім. Павла Вірського, а в даний час працюють в Державній опері Прага сольними танцюристами – подружжя Юрія та Наталії Кольви. Молодіжний танцювальний колектив «Джерело» знають не лише в Чеській Республіці, а й в Болгарії, Греції, Угорщині, Словаччині, куди колектив їздив із гастроями. В репертуарі «Джерела» є тематичні вечори, п'єси українських класиків, наприклад – «Ніч перед Різдом», «Сватання на Гончарівці», «Фараони», «За двома зайцями», «Кайдашева сім'я», «Лимерівна» та інші. Звичаї та обряди передаються від покоління до покоління і стають традицією

національної культури. Творчий колектив «Джерело» підтримує і зберігає українські традиції і звичаї, передає їх дітям. Так що ж побажати «Джерелу» до наступних років? Триматись в купі ще хоч років триста. Хай воду чисту береже свою, Бо ж вода його – це серце кожного артиста.

дар, дл

Українська «Родина» – нова крамниця у Празі

15 лютого у Празі відкрилася українська крамниця «Родина». Крамниця відкрила двері для всіх охочих скуштувати українські делікатеси чи прикрасити своє життя сувенірами з України. По-родинному зустріла гостей привітна закарпатська дівчина Марічка, котра й розповіла, що при створенні крамниці власники орієнтувалися саме на те, «чого не вистачає». Ідея відкрити українську крамницю в Празі є «народною». «Я у Чехії недовго проживаю, але ті, хто вже тут довго, скаржилися, що немає такої суто української крамнички, щоб люди могли вибрати те за чим сумують, – розповіла Марія Фанта. – Бо хтось багато років не був в Україні. Дійсно, українську продукцію дістати у Чехії важко, а у російські магазини, де вона є, ходити хочеться далеко не всім».

Марічка розповіла також, що починати роботи з відкриття крамниці довелося, як то кажуть, «з нуля», бо раніше на цьому місці був магазин, який мав проблеми з гігієною. «Тут провели додатковий контроль, і тому ми затрималися з відкриттям, – додала вона. – Не всі продукти можна привезти з України, слід дотримуватися митного законодавства ЄС. Але із сувенірами немає проблем. Асортимент поправлятиметься відповідно до попиту, завеземо вишиванок більше, бо на них добрий попит».

У день відкриття в «Родині» панував аншлаг – з другої години дня безупинно приходили люди. Одними з перших до «Родини» завітали Посол України Борис Зайчук із дружиною, численні активісти української громади, і чехи – вони заці-

Господиня «Родини» Марічка з активісткою громади Марією Прокоп'юк, яка запропонувала ідею крамниці.

кавлено розглядали вітрини, куштували смачненьке на фуршеті, часто й дещо купували – затримувалися здебільшого в першій, продуктовій залі. Порадувати відвідувачів було чим – від мінеральної води «Шаянська» до вуженої рибки. Пригощали делікатесами й вином домашнього закарпатського виробництва. Українців приваблювали й сувеніри, серед яких були дитячі книжки, вироби з дерева й вовни, іграшки тощо. А найближчим часом одну зі стін має прикрасити розпис, що стане крапкою у створенні «української» атмосфери. Декораціями поки слугують речі, наприклад, плетені птахи ручної роботи із села Іза на Закарпатті. Приємно здивувала й увага до дрібниць: аби скуплятися було зручніше – корзини, аби донести покупки додому – стилізовані

Зовнішній вигляд крамниці. Репортаж веде «Громадське телебачення Європи»

пакети. Сюрпризом стали й ціни, котрі аж ніяк не можна назвати «захмарними» – попри всі митниці та складнощі доставки товарів. Деякі товари є тільки відповідниками виробництва Німеччини або Чехії – поки вдасться налагодити поставки саме українських виробників. За адресою Новакових 20 в районі Праги-Лібень Вас зустрінуть дійсно тепло й по-родинному!

маргол

Пошук українського таланту

Компанії T. C. B.-CZ та MoneyPolo оголосили про проведення конкурсу «Чехія шукає український талант!». Організатори шукають всі можливі види таланту різновікових категорій. Девізом конкурсу є: «Вони живуть життям звичайних чехів, але є винятковими. Чехія шукає український талант!»

Може взяти участь будь-яка талановита людина, яка проживає в Чеській Республіці, але походить з України. Єдина умова – вона повинна вільно говорити чеською. Фіналісти будуть представлені на спеціальному сайті, де проведитиметься відкрите голосування. Метою конкурсу є: зближення української громади, що проживає в Чеській Республіці, підтримка та стимулювання талановитих людей із середовища мігрантів, залучення інтересу чеських ЗМІ до конкретних історій успішних людей українського походження, які проживають в Чеській Республіці, повернути увагу чехів до талановитих людей іноземного походження та інші цілі комерційного характеру. Організатори вже реалізували конкурс «Чехія шукає монгольський талант!» під егідою Посольства Монголії в Чеській Республіці. Оголошення результатів даного конкурсу відбулося 20 квітня 2014 року в рамках традиційного монгольського «Свята весни».

Люція Кузмякова

До нас пишуть...

Vrátíl jsem se z války
a do domu svého vesel...

Mlčím, nechce se mi říct
při setkání s tebou nic jiného jenom:
«Vrátíl jsem se...», jinak vůbec nic.

I když..., Lásko, dobře oba víme,
věděli jsme o tom při setkání hned.

Je to jenom sen, který dlouho sníme,
že se k tobě vrátím z války zpět...

Oleh Pavliv

пороги

Винничук у Празі варив борщ

У Празі за участі української інтелігенції організували вечір на підтримку України. Юрій Винничук, український письменник, у празькому театрі «Арха» презентував твори зі своєї останньої книги «Галицька кухня» та власноруч зварив борщ. «Це збірний образ усіх жінок, яких я знав», – відповідає Винничук на питання зі зали про головну героїню твору. І продовжує декламувати: «Емма сказала: — «Роби, як я». І, надувши ніжні свої губки, почала бринькати по них пальчиком: «Бум-бу-бу-бум!» Те саме вчинив і я. Спочатку у мене вийшло не так дзвінко, але за хвилину я «забумбляв» не гірше від Емми».

Організували виставу дуже швидко і без жодних грантів, розповів чеський модератор Ігор Малієвський. Він каже, що познайомився з українським письменником, коли той перекладав його тексти. Митці вирішили, що в них спільний смак – не лише у літературі, а й у гуморі та кухні. А надто, чеські театри вирішили запросити Юрія Винничука, щоб підтримати Україну. «Зараз, у цей

Юрій Винничук – письменник та гурман.

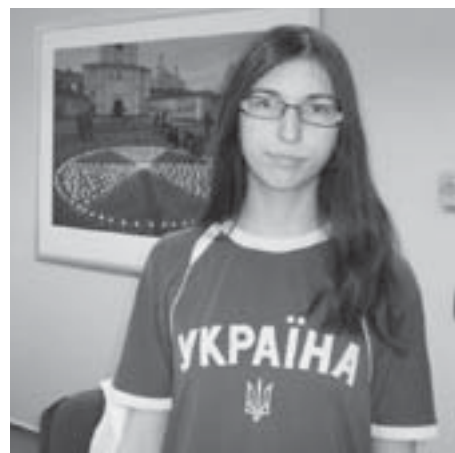
неймовірно важкий для України час, існує хоч якась позитивна річ, – каже Малієвський. – Я маю на увазі те, що Європа нарешті почала цікавитися Україною як самостійною державою, зі своєю власною особливою культурою. Чеська публіка почала впізнавати українських авторів. Я дуже тішуся з цього».

Окрім творів Винничука, пражани почули українські пісні – у виконанні словацько-чеського гурту «Міланеш». Наприкінці вечора глядачі отримали сюрприз: галицький борщ, який власноруч зварив під час вистави Юрій Винничук. За страву вишикувалася черга.

ps

Голодування за Савченко

Студентка празької гімназії Зузка Валова закликала земляків провести 20 лютого у Чехії загальнонаціональний «День голодування» на підтримку Надії Савченко. Про це йдеться на її сторінці у Facebook, присвяченій українській льотчиці. «Підтримай Надію Савченко – утримайся від їжі на один день. Нагадаємо, що вона на знак протесту голодує проти свого незаконного утримання у російській в'язниці», – закликає студентка з Праги. До акції приєдналося понад дві сотні солідарних. Зузка Валова – одна з активісток празького Євромайдану, який об'єднує чеських громадських діячів, молодь, активістів, небайдужих до подій в Україні. Тут вона багато дізналась про події в Україні. На її звернення до чеського уряду навіть реагував прем'єр Сobotка, який у відповіді зазначив, що ЧР засуджує анексію Криму та підтримку РФ проросійських бойовиків. Надію Савченко в Росії звинувачують у причетності до загибелі російських журналістів на Донбасі, хоча вона не могла бути причетною до загибелі журналістів, оскільки потрапила в полон до їхньої смерті. Згодом її звинуватили у незаконному перетині кордону. 13 грудня 2014 року Савченко оголосила

Зузка Валова ніяк не соромиться своїх проукраїнських поглядів і навіть у Празі витримує обзивання з боку російських туристів та емігрантів.

голодування і продовжує його дотепер. У січні Савченко зареєстрували як делегата ПАРЄ, а також надали їй міжнародний імунітет. Парламентська асамблея Ради Європи закликала владу Росії звільнити ув'язнену в цій країні громадянку України Савченко.

ps

Сітки пражького Майдану

Допомогти українській армії можна і в центрі Праги.

Щотижня на вихідні у Празі збирається «Майдан». Це намет з кількома активістами, які протестують проти російської окупації українських територій. Але ця акція не є антиросійською. До Майдану підходять навіть добре виховані росіяни, котрі підписують петицію в підтримку України чи з якими можна поспілкуватися. Але й часто на Майдані трапляється справжнє російське бидло з матюками, вереском, образами. Агресивність російських туристів у Чехії з кожним тижнем підвищується. Можливо вони почали втрачати самовпевненість у зв'язку з економічною ситуацією, можливо їм не до вподоби все конкретніше транспаранти та вимоги акції.

Але, окрім петицій та протестів, прямо на площі здійснюється конкретна допомога. Відвідувачі носять сюди гуманітарну допомогу, та так багато, що організатори вже й не знають, як її кому конкретно її відправити. Але, звісно, просять продовжувати в тому ж дусі, бо Україна потребує допомогу. Люди приносять іграшки для дітей, які були змушені переселитися із зони АТО. Цікавим подарунком є кротик у синьо-жовтій шапці, і майданівці думають, що слід зібрати й надіслати в Україну більше таких кротиків, бо це може бути таким хорошим жестом проти Земана.

А хто не може нічого принести, то тут можна плести маскувальні сітки для української армії. Ця акція мала великий успіх. Сітку не тільки плели українці та чехи, а й туристи, перехожі, жінки, діти та чоловіки.

Також пражький Майдан тепер має постійну точку, куди можна принести допомогу – за адресою Оплеталова 39, Прага 1, а у вихідні – Староместська

площа від 12-18 годин, а у неділю – Вацлавська площа від 10-18 годин. Наразі потреби для біженців є такими: зимній та весняний чоловічий, жіночий та дитячий одяг, взуття, іграшки для дітей, свічки, електричне освітлення (настільна лампа), ліхтарики, батарейки, великі каструлі, пательні, пластмасовий посуд, одноразовий посуд, нержавіючий посуд, металеві відра, дитячі одноразові підгузки, підгузки для дорослих, дитяче харчування. Для військових потрібні матерія чи простирадла для маскувальних сіток білого чи зелено-коричневих кольорів, зимні спальники, зимні чоловічі шкарпетки, знеболююче, ліки проти застуди, мазі на опіки, бинти, шоколадні батончики (снікерс, марс та інші), старі мобільні телефони з зарядкою, великі картати сумки.

А в неділю 22 лютого Майдан організував на Вацлаваку акцію-згадку Небесної Сотні. На акції закликали до впровадження більше санкцій щодо Росії, оскільки ніякі мирні угоди не можуть зупинити її агресію. Кількість загиблих у цій війні сягнула понад 5300 осіб тільки за офіційними підрахунками. В акції взяли участь Яромир Штетіна, Лубош Добровски, Роман Йох, Джаміла Стеглікова, Алекс Келін, Петрушка Шустрова, Ладіслав Геріан, Радко Мокрик та інші представники чеського громадянського суспільства.

ОЛ

gd3

Vizitky, logotypy,
webové stránky
pro Vaši firmu

www.gd3.cz

«Євромайдан» з чеської кіноперспективи

У Києві 11 лютого показали перший короткометражний художній фільм про Євромайдан, знятий у Чехії. Стрічка під назвою «День жалоби» розповідає про емоції та переживання української жінки, яка у важкий для своєї країни час живе за її межами. Картину знімали у Празі, а ролі виконали українці-емігранти. У фільмі вони і розповіли про свої хвилювання. А сценарій писали у найгарячіші дні Майдану – в лютому. «Хотілося зробити фільм, драму про емоції, про думки, про переживання», — розповів режисер Максим Тетерук, випускник Кіноакадемії Мірослава Ондржічка. Мова стрічки – українська. Роздуми, емоції і почуття героїні стрічки – це заархівована історія переживань майже кожного українця у ті трагічні лютевні дні. Фільм присвячено не темі героїзму і самопожертви, а почуттям людей, котрі хоча і підтримували революцію, не брали у ній безпосередньої участі. Режисер фільму також торкається проблем складних взаємовідносин емігрантів із Батьківщиною. Більшість ролей у фільмі виконують митці, які були вимушені залишити Україну. Тому гра акторів відзначається особливою ширістю і справжністю переживань. А одну з головних ролей у стрічці виконала відома українська акторка Іванна Ілленко із кінематографічної династії Ілленків, зірка фільму «ТойХтоПройшовКрізьВогонь».

Нагадаємо, 11 лютого Президент України Петро Порошенко підписав Указ «Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні».

ТВ «24»

СПРАВЖНІЙ ГУМАНІТАРНИЙ КОНВОЙ

Чехія відправляє на схід України вантажівки найнеобхідніших речей для постраждалих від конфлікту з Росією

ТЕКСТ: Лубош КРЕЧ, Зузана КОШУТОВА

У першій лізі чеського бізнесу не так багато тих, хто відкрито критикує Росію й підтримує Україну. До таких унікальних людей належить Квідо Штепанек. Також поряд із управлінням компанією з мільярдним оборотом цікавиться судетськими німцями або ангелами.

Він сидить у своєму кабінеті, споглядає у вікно, іноді з кимсь вітається. Бачить вхід до своєї фабрики, велику білу дошку, на якій товста лінія з'єднує точки Яблонне-Краків-Львів-Київ-Харків-Слов'янськ. «Завдяки цим переконанням та діям є люди, про яких я знаю, що думати. Деякі йдуть, зупиняються і подивляться на цей папір. Іншим ця дошка – «до лампочки», – каже Квідо Штепанек.

Підтримав Україну

Він завжди у оптимістичному настрої, покручує вуса, які він багато років тому відростив заради сина. Незважаючи на поважний вік – 57 років, пан Штепанек зберіг добру спортивну форму. На початку січня та на початку березня власник машинобудівельної компанії «Ізоліт-Браво» у співпраці з неприбутковою організацією «Людина в скруті» відправив в Україну гуманітарні конвої. Щоразу

у подорож виїжджало п'ять з його одинадцяти вантажних автомобілів разом із водіями-працівниками підприємства. Рух вантажівок відстежувався і демонструвався у приймальні на широкоформатному екрані. Щодня Штепанек розсилав електронною поштою враження від поїздки з фотоілюстраціями. «Зі-дзвонюємося щовечора», – каже підприємець.

Він носить джинси, футболки, кросівки і недорогий годинник, їздить на звичайній «Шкоді Єті», не особливо прихильний до розкоші. Однак серед чеських промисловців його не варто недооцінювати. Він – один із провідних меценатів, торік на знак протесту проти окупації Криму заснував товариство Freedom before business («Свобода має пріоритет перед бізнесом»). «Я намагався залучити й інших колег-підприємців, але не дуже успішно. Переважно ввічливо відмовлялися, або й просто посилали зрозуміло куди», – каже він, гуляючи «Соняшником», новим, щойно побудованим виробничим цехом вартістю 200 мільйонів крон, включаючи обладнання. Тут, серед чорних і зелених прес-машин, після анексії півострова Крим, він, разом із трьома десятками українських праців-

ників своєї фірми, вивісив прапор України.

Захотів допомогти більше

«Коли минулого літа приїхав перший російський конвой на Донбас, було багато свідчень, що це – неправильний конвой, у повідомленнях з гумором зображався «вовком у ягнячій шкірі». Це не виглядало надто щиро. Але я казав собі, що росіяни таки посилають це як певну гуманітарну допомогу, і сумніватися у цьому немає підстав. А що ж Євросоюз? Не посилатиме якусь колону? Щоб весь світ бачив, що не тільки з Росії туди йде допомога, а й і з Заходу? Але нічого такого не відбувалося», – згадує підприємець. Подзвонив знайомим з організації «Людина в скруті», й запропонував разом теж відправити гуманітарний конвой. Але вони переконали його, що краще їм вислати триста тисяч крон, а вони куплять на місці необхідне – ковдри та продукти. У Слов'янську, мовляв, це буде простіше, ніж їхати туди на кілька тижнів.

«Тоді я забув про це все, і подумав, що такий конвой не має особливого значення. Пройшло кілька місяців, і тут зателефонувала Сильва Возкова з «Людини в скруті», питається, чи діє ще ота пропозиція конвою. Я кажу, напевно так,

але що таке, що ще недавно ви переконували мене в протилежному? У нас утворилося таке угруповання прихильників конвою, сказала вона. Зібрали 50 тонн зимового одягу і 60 тонн покрівлі для будинків». Завод Штепанка має достатньо вантажівок, лише було питання, як переконати водіїв добровільно їхати на двотижневу експедицію довжиною 4200 км. «Я був готовий сідати і самому їхати, як шофер. Але зрештою не потрібно було, ці хлопці чудові, одному водію навіть довелося відмовити», – посміхається він.

Виїхали 8 січня. Через Польщу та Україну аж до Слов'янська конвою супроводжував поліцейський патруль. «З Україною я не маю особливих відносин. Але я добре пам'ятаю 1968 рік, коли мені було 11 років. Тепер ці відчуття подібні. У дитинстві я вірив, що хтось прийде до нас на допомогу, і завжди запитував вранці: мама, вже хтось прийшов? Якщо тепер Ви можете їхати до когось по допомогу, і це не танки, а гуманітарний вантаж, то це чудово! В Україні є люди, яких ми зовсім не знаємо, не знаємо, як вони виглядають. Але вони нас бачать і скажуть: чехи нам ідуть на допомогу! Я чекав у шістдесят восьмому, але не дочекався, на жаль», – пояснює чоловік, дід якого у місті Яблонне навіть за часів комунізму мав невелику галантерейну крамницю.

Через два місяці після першого конвою в Україну виїхав другий. Для цього Штепанку вже вдалося отримати підтримку від кількох видних бізнесменів – десятки тонн борошна пообіцяв міністр фінансів Чехії Андрей Бабіш, власник групи компаній Agrofert, фуру курятини пообіцяло товариство Rabbit Зденка Яндейска, сприятиме власник «Brano-group» Павел Юржічек і Млину в Пржедмнержіце над Лабем Й. Воженілек. «Можливо, провезти борошно буде важко, воно повинно бути запакованим відповідно до міжнародних правил і з іншими додатками, молоком, яйцем в необхідній кількості», – похитує головою.

Покинув партію Клауса

Квідо Штепанек очолив яблонецьку фірму у 1990 році, коли вона була ще філіалом Орлицьких електротехнічних заводів (ОЕЗ) у Летограді. Після революції працівники бажали обрати нове, некомуністичне керівництво. Та посаду директора ніхто займати не хотів, і Штепанек легко виграв конкурс. Під час приватизації з двома партнерами купив фірму за двадцять чотири мільйони крон і нині вже є її ексклюзивним власником. Більшість продажів компанії складають замовлення для автомобільної промисловості, виробляють пластмасові штаповані вироби, такі як підставки для освітлення або вузли в дверній частині,

Квідо Штепанек (57)

Народився у вересні 1957 року в місті Яблонне-над-Орлиці. Одружений, має трьох дітей і живе в особняку, який збудував собі у Летограді, де почав свою кар'єру. До революції був дизайнером ОЕЗ Летоград, у 1990 році став директором асоційованого підприємства в місті Яблонне-над-Орлиці. Пізніше викупив підприємство разом із партнерами. Назва «Браво» виникла випадково. Любить кататися на лижах і бігати, однак зараз не надто інтенсивно через важку операцію хребта.

постачають свою продукцію різним виробникам, наприклад Mercedes, BMW, Peugeot, і, звичайно Škoda Auto – сюди вироби привозять, як каже Штепанек, «прямо на лінію, і це для нас дуже престижно».

На автомобільну промисловість припадає близько 70 відсотків обороту компанії, й, окрім того, від початку 90-х років компанія під торговою маркою Bravo продає кухонне приладдя. Але завод виготовляє тільки фритюрниці та йогурт-ниці. Чайники, тостери, плойки чи фени – виготовляються в Китаї. «У Європі це неможливо виготовити. Ми б із задоволенням за це взялися, але не вигідно. Форми для пресування ми виготовляємо самі, але для чайника форма коштувала б мільйони крон. І ця інвестиція не повернеться», – знизує плечима чоловік, який на початку 90-х років був членом партії ОДС, але через три роки покинув партію, коли йому стали не подобатися думки і поведінка Вацлава Клауса.

Один відсоток можливих втрат

У 2013 році «Ізоліт-Браво» мав виручку 900 млн крон і заробив 159 млн до оподаткування. «Мушу постукати по столу, але минулого року ми також спостерігали збільшення обороту, заробіток, утім, залишиться однаковим. Це тенденція останніх років – потрібно хутчіше «крутитися», щоб зберегти прибуток. Але наш оборот був 1,1 мільярда, це добра,

магічна цифра», – пояснює шанувальник велосипедів і бігу.

Питаємо, чи не давало йому під час організації заходів на підтримку України більше свободи те, що його компанія не пов'язана зі східними ринками? «Давало. Але, з іншого боку, я не знаю, чи цим не протиставлю собі когось на чеському ринку. Звичайно, Ви праві, якщо з того ринку ми маємо лише один відсоток, то й одного відсотка приязних стосунків у гіршому випадку я позбудуся».

На сьогодні Штепанек дає роботу в компанії 550 особам й планує набирати співробітників далі. Розраховує на інвестиції – вже розроблений дизайнерами і схвалений в органі охорони пам'яток проект будівництва складу, який носитиме ім'я «Цитрон». «Його потужність становитиме дев'ять тисяч місць для піддонів», – показує малюнок, на якому дах ангара вартістю кілька десятків мільйонів крон прикрашений зеленню: «Так вимагав Національний інститут охорони пам'яток, мені навіть до Праги довелося їхати через це», – описує труднощі, які супроводжували планову реконструкцію будівлі колишньої бійни, яку він придбав кілька років тому.

Штепанек за професією є інженером-конструктором і навіть винахідником – до асортименту продукції, виробленої безпосередньо в місті Яблонне-над-Орлиці, належить «мотучко» – електрич-

До Слов'янська доїхали без особливих проблем. Фото Іво Докоупіла

Водії каміонів їхати так далеко взимку не злякалися. Фото Іво Докоупіла

не будівельне одноколісне коліщатко. Щось, що на перший погляд викликає бажання покрутити пальцем біля скроні. До цього досвідчений фабрикант звик: «Це нормальна реакція. Але кожен, хто ознайомиться з можливостями цього виробу, передумає. З більше восьми тисяч штук, які ми вже продали, не мали жодних претензій до роботи, та й загалом рівень скарг у нас сягає тільки півтора відсотка».

Що таке «мотучко»?

До звичайного ручного коліщатка внизу монтується двигун потужністю 250 або 300 ватт (потужніший двигун постачає находська фірма «Атас»). Людину, яка використовує «мотучко», двигун, по суті, тягне за собою, важіль управління знаходиться під руками. З такою тачкою зручно перевозити дрібні вантажі й долати перешкоди, на які б людської сили не вистачало. Фірма має навіть «жіночу» версію з декоративними ручками, «мотучко» для оранки або прибирання снігу. Одна штука коштує десять тисяч крон, і Штепанек хотів би продавати цей виріб і за кордоном. В офісі вже лежать англійські брошури.

«Нові ідеї народжуються важко. В кухонному обладнанні практично нічого нового немає вже протягом двадцяти років, але у садівництві ще є певний простір для змін. Ми повинні знову винайти щось нове, не тільки удосконалювати наше «мотучко», – роздумує Квідо Штепанек. Тому пробував з колегами розробити електричний тракторець для косіння трави, але проект відклали.

Тепер покладає великі надії на електричний візок для піддонів – як повністю автоматизований, де мотор служити-

ме як для переміщення візка, так і для підйому піддонів, так і дешевшу версію, де комірник штовхає візок, а двигун працює тільки на підйом, за допомогою традиційного гідравлічного насоса. «Ми хотіли б зайнятися модернізацією візків, встановлюючи на них нове устаткування й електромотори», – каже східночеський послідовник заповіту Яри Цірмана.

Ангели Судетської області

Штепанек є найбільшим роботодавцем в регіоні, і намагається належати до його совісті. «На благодійність ми даємо близько трьох з половиною мільйонів крон на рік», – визнає він. Підтримав лікарню в Усті-над-Орлиці, Албертінум в Жамберку, створив фонд, допомагає школам, почав ремонтувати цвинтар, встановив точну копію статуї ангела, яка стояла пошкодженою протягом багатьох десятиліть біля недалекої туристичної стежки. Знімає документальні фільми. Нещодавно зняв про депортацію судетських німців. Досі з цією темою чеське суспільство не змогло повністю змиритися. Його увага прикута до подій в Яблонному та навколишніх селах. І хотів би у місцях, де навесні 1945 року відбулися вбивства німців, встановити бронзові хрести.

«Був тут один місцевий письменник – Еміл Троян. У своїх книгах він підняв питання торгтур німців у Техоніні, Целному, Младкові, описав, якими злодіяннями займалися «революційні гвардії». Я звернувся до нього по допомогу – знайти місця для встановлення хрестів. Але він ще перед тим, як закінчив роботу, на жаль, помер. Такі місця завжди були десь над селом або біля церков. Я хотів, щоб

в інформаційному центрі були супроводжуючі тексти до цих хрестів. Я думаю, якось це дам докупити», – каже він.

А що б ще його спокушало? Хотів би зібрати у відео свідчення репресій при комунізмі. Однак навіть двадцять п'ять років після оксамитової революції люди не хочуть про це багато говорити. Стіна мовчання, каже Штепанек, навіть вища, ніж коли відшукував свідчення жаків, які відбувалися після Другої світової війни: «Люди про комуністів говорять ще менше, ніж про тих німців. Я переконував: «людоньки, чого це ви, комуністів у нас давно немає!» Але людоньки залишаються непорушними».

Щодо ангелів. Штепанек зайнявся частково театралізованим документальним фільмом про реставрацію статуї ангела, про значення місця, де вона стояла. Зі зйомками допомогла сім'я та співробітники. «Хочу зробити другу частину. Там би я зайнявся ангіологією. Це важко зрозуміти, але мене це приваблює», – каже мільярдер із серйозним, але трохи здивованим виразом на обличчі. Він навіть зробив кілька годин інтерв'ю з людьми, які вивчають ангелів, наприклад з празького католицького Богословського факультету. Або зі словацьким кібернетиком Емілем Палешом, який довго вивчає ангіологію та видав про неї кілька багатосторінкових книг.

«Я думаю, що Бог існує, але я б розумів його якось трансцендентно, а не в інституційній формі, він його подає церква», – відповідає на питання про те, чи пов'язаний його інтерес до ангелів з вірою. Швидше за все, веде до цього цікавість і захоплення темою.

ІНШИМ, НЕ ЗБРОЄЮ...

Чим може Чехія допомогти Україні?

ТЕКСТ: Міхал БЕРГ

Ні дипломатичний наступ Ангели Меркел та Франсуа Олланда з їхнім візитом до Москви, ні Мюнхенська конференція з безпеки, ні мінські 17-тигодинні переговори й підписане пізніше перемир'я не принесли миру східній Україні. Може у цій напруженій ситуації чимось допомогти Чехія?

Меркел, Олланд або навіть Федеріка Могеріні виступають проти постачання Україні зброї, у той час як Сполучені Штати, країни Балтії та Польща – за. Так можна коротко відобразити результати мюнхенської Конференції з безпеки. Суперечності, звичайно, є також у розширенні або продовженні санкцій (у тому числі сильного, але суперечливого кроку з виключення Росії із міжбанківської системи SWIFT), а ЄС чекає на Грецію, яка під керівництвом новообраної правлячої партії «Сиріза» підтвердить або спростує свій пропутінський напрям.

Підтримка України, утім, має принаймні три інші виміри, на які не надто звертають увагу. У переговори Меркел, Олланд, Порошенко й Путіна чеські дипломати втручати не можуть, тому ці виміри можуть нас зацікавити.

Смисл допомоги

Перший і найважливіший з них: значна інтенсифікація гуманітарної допомоги в Україну, що би за сучасної ситуації було б найменш конфліктним кроком. Сотні тисяч внутрішніх переселенців виживають у тимчасових і часто дуже поганих умовах. Кінця-краю конфлікту не видно, а тому з кожним тижнем їхнє становище погіршується. Чеські недержавні організації з цим видом допомоги мають добрий досвід, і цьому сприяє культурна та географічна близькість. 20 мільйонів крон, які уряд Чехії виділив для гуманітарної допомоги в Україні в 2014 році, катастрофічно мало.

Наступний аспект полягає в приєднанні до загальної західної допомоги Україні у фінансовій, економічній та енергетичній сфері. Тут є потреба, і у значно ви-

щих розмірах, на які зважилися наразі ЄС, США та інші країни. Слід шукати джерела, за посередництвом яких можна допомогти Україні досягти більшої незалежності від Росії – як економічної, так і енергетичної. Українська енергетична незалежність стосується також і Чехії. Активний підхід до Енергетичного союзу і перехід на поновлювані джерела енергії – в наших інтересах, навіть без війни в Україні. Вона просто робить цю сферу набагато важливішою і актуальнішою.

І по-третє – тиск на внутрішній обов'язок української політичної еліти запровадити значні структурні реформи з метою вдосконалення державного управління, правоохоронних органів та боротьбу із корупцією у своїй країні. В іншому випадку знову будуть цілком закономірні побоювання, що допомога, згадана у попередніх пунктах, буде звичайним виливанням грошей в бездонну діжку корумпованої системи, якою володіють олігархи. Звичайно, дуже важко реалізувати глибокі реформи в країні, де відбувається справжня війна, але Порошенко не має іншого вибору.

Гроші за реформи

Цей вимір включає в себе і зовнішню допомогу Заходу у здійсненні цих реформ, наприклад, у вигляді підтримки неприбуткового сектора або передачі досвіду у формуванні антикорупційного законодавства, у чому також значною мірою може сприяти Чеська Республіка.

Чеська Республіка, за словами Заоралка та Соботки (жоден з них в Мюнхені не був!), солідарна з німецьким поглядом на речі. Вона не бажає підтримувати поставки зброї в Україну, хоча чомусь цей же уряд схвалив поставки легких танків в Нігерію, яка воює з ісламістськими терористами. Але слід думати, яким чином Чехія може збільшити свою активність у вирішенні конфлікту.

Чеська Республіка є домом для більш ніж 120 тисяч українців. В ЄС більше їх

живе тільки в Німеччині та Італії. Це дає нам мандат і навіть обов'язок допомогти врегулювати конфлікт всіма можливими засобами. У короткостроковій перспективі важливою є гуманітарна допомога для біженців із зони бойових дій, бо Україні під впливом іншої гуманітарної катастрофи в Сирії бракує відповідної уваги. У середньостроковій перспективі необхідно розширити програму стипендій для студентів зі Східної України, які не мають можливості закінчити навчання.

Чехія повинна використати досвід підтримки незалежної журналістики, і сприяти польсько-голландській ініціативі з розвитку об'єктивного російськомовного інформування в рамках проекту Східного партнерства під егідою Європейського фонду підтримки демократії. Ця ініціатива має підтримку не тільки серед російськомовного населення України, а й у самій Росії, тому що уряд Путіна систематично ліквідує незалежну журналістику в країні, а телевізійне мовлення, яке є джерелом інформації для більшості населення Росії, перебуває під абсолютним впливом російського самодержця. Війна йде не тільки в містах східної України, але і всіма засобами пропаганди. А росіяни добре працюють у цій сфері. Свідчить про це величезна кількість пропутінської інформації чеською мовою. Як же тоді все це виглядає російською мовою?

Це будуть прості і відчутні кроки, які наших союзників, і особливо Україну самотню, переконають, що ми – на їхньому боці, що ми не є путінським клином в європейській позиції проти російської агресії. Коли сильне становище чеського уряду доповнить активний і єдиний підхід в переговорах щодо подальшого розширення економічних санкцій на європейському рівні, ми можемо сказати, що ми задля миру в Україні зробили все, що є в наших силах.

Автор членом Партії

Європі загрожує смертельна російській пропаганді

ТЕКСТ: Петр ПЛАЦАК

Дивну і зовнішню, і внутрішню схожість Гітлера та Путіна помітили художники інтелегентного чеського журналу «Респект»

Кремль намагається узаконити свою агресію проти України нібито небезпекою українського фашизму. Росія презентує себе переможцем над нацизмом, і потребує від нього «захиститися». Неначе ми з Кремлем повернулися в дні вересня 1938 року, коли «миротворець» Адольф Гітлер переконував свою та світову громадськість, що у кризі винуваті чехословацькі «палії війни» на чолі з Едвардом Бенешем. На точно таких принципах була заснована пропаганда всіх антиліберальних рухів в Європі в минулому столітті. Італійські фашисти примірювали на себе роль захисників італійського (і не тільки) суспільства від марксизму, німецькі нацисти «рятувати Європу від російського більшовизму», а комуністи «боронили старий континент від фашистів». Насправді всі ці рухи мають одну спільну мету: руйнування західної ліберальної демократії. Нинішня кремлівська ідео-

логія якогось націонал-більшовизму, яка щодня летиться з російських державних ЗМІ, хоча вона офіційно не визнана, поєднує в собі все «добре» від фашизму і комунізму.

Нічого нового

Комуністична партія Італії стверджувала, що є єдиним істинним противником Муссоліні. Насправді вона допомогла фашистам прийти до влади, особливо коли намагалася загнати соціалістів у кут. Німецькі комуністи, підштовхувані Комінтерном, в часи смертельної загрози для Веймарської республіки з боку нацистів, нападали на місцевих соціал-демократів, які були головною перешкодою для Гітлера. Комуністи хотіли знищити Веймарську республіку так само, як і їхні конкуренти з коричневого табору.

Співпраця Німеччини і Радянської Росії – в опозиції до післявоєнної версальської системи – призвела до радянсько-нацистського пакту 1939 року, у секретному додатку до якого дві тоталітарні держави розділили між собою Східну Європу, щоб потім спільними зусиллями вторгнутися до Польщі і розв'язати таким чином Другу Світову війну.

Після того, як в серпні 1939 року були визначені сфери впливу, вони могли повною мірою висловити свої почуття один до одного. Нацистський депутат, високопоставлений чиновник з міністерства пропаганди і професор політології Берлінського університету Вільгельм Цайглер радів: «У цій війні світ поділився чітко щодо переконань еконімічних і соціальних. Схід стоїть проти Заходу, соціалізм проти капіталізму, рух широких мас проти тонкошарової хитрої плутократії». Так, в той час, як у демократичних країнах завдяки буржуазному («жидобільшовицькому») парламентському трюку маси були розділені, у тоталітарних режимах – волею-неволею – маси «тягли мотузку разом» в одному напрямі.

«Життєвий простір» – нині «русскій мір»?

В рамках пакту з Гітлером Сталін убив 25 000 польських офіцерів і інтелігентів, які могли б створити проблеми для майбутнього радянсько-німецької співдружності. А як бонус для Гітлера – СРСР видав йому німецьких комуністів, які в наївній вірі в Москві шукали притулок від нацистів.

І коли нацистський союзник у своєму титанічному завданні «формуванню нову людину» напав на своїх комуністичних конкурентів, тягар боротьби проти фашистської Німеччини не несли на своїх плечах насамперед росіяни, як фантазує російська пропаганда, а й – окрім євреїв – білоруси і українці, які були аж надмірно представлені у складі радянської армії. Під час війни з нацистами загинуло більше українців, ніж солдатів всіх інших союзницьких військ разом (!). Метою плану Гітлера було не лише завойовання і колонізація Сходу, його бачення «життєвого простору», а й просто український чорнозем, навіть не Росія. Найстрашніші кровопролиття у Другій світовій війні відбувалися саме в Україні та Білорусі, через які фронт пройшов кілька разів, тим часом як під нацистську окупацію потрапило на короткий час тільки п'ять відсотків **території Росії. Більшовицька свиня**

Коли хтось хоче сьогодні звинувачувати українців у тому, що вони брали участь у злочинах нацистів, яких після жахливих страждань з боку більшовиків спочатку вітали як визволителів, то до цього слід додати, що джерелом усіх лих в Україні були з одного боку німецькі нацисти, а з іншого – радянські більшовики: обидва ці божевільні режими розв'язали в Україні нелюдський апокаліпсис. Україна в роки Другої світової війни була жертвою, в той час як Москва – одним із винуватців війни, яка почалася задовго до радянсько-нацистського

нападу на Польщу: спочатку війну проти народів Радянського Союзу вели самі більшовики, до яких у червні 1941 року «додався» дотеперішній союзник Сталіна Гітлер. Обидва диктатори несуть відповідальність за життя мільйонів громадян СРСР.

Коли Кремль хотів зламати опір колективізації з боку українських селян, більшовики у 1932-1933 роках щільно, за допомогою військ, закрили великі території української сільської місцевості, забрали всю їжу і спричинили страшенно болючий, смертельний масовий голод. Цей божевільний акт, на вершині якого щодня умирало 25 тисяч українських чоловіків, жінок і дітей, яких тривалий голод позбавляв будь-якої людської гідності, коли збожеволіли від голоду вбивали одні одного та їли, за своєю потворністю та розмахом (у контрольованому Москвою голодоморі стали жертвами мільйони людей) у європейській сучасній історії можна порівняти хіба що з єврейським Голокостом. Українські націоналісти до смерті ненавиділи більшовиків як винуватців цього безрозмірного сталінського божевілля, і якщо хтось без вищого згаданого контексту щось лопотить про Бандеру, як, наприклад, глава цієї країни, то він є звичайною більшовицькою пропагандистською свинею.

Чим неймовірніша брехня, тим швидше у неї повірять

Так казав ще Геббельс. Процедура та ж: здійснити жахливий злочин і одразу звинуватити у його скоєнні когось іншого. Більшовики стверджували, що українці свідомо голодують на замовлення Варшави, і коли хтось згадував голодомор, Москва заявляла, що це – нацистська пропаганда. Як і в більшовицькій історичній діалектиці вбивця змінювався у жертву, а жертва – у вбивцю, тут захист означав атаку. Комуністи радянсько-нацистський пакт інтерпретували як «воскресіння мюнхенської політики», вбивства польських еліт представляли як «втручання Радянського Союзу проти Гітлера в Польщі», а радянський наступ на Фінляндію у 1939-1940 році, за що СРСР був виключений із Ліги Націй, називався «ліквідацією німецького плацдарму в Фінляндії».

Сьогодні Кремль і його підручні ЗМІ у подібному дусі стверджують, що в Україні відбувся нацистський переворот – українські фашисти нібито розв'язали громадянську війну. Хоча протести на київському Майдані розпочали українські лівоцентристи та студенти. Підтримка правих радикалів, хоча вона й росте з розвитком подій на сході країни, в Україні і досі є набагато меншою, ніж, наприклад, підтримка Ле Пена у стабільних демократіях, таких як Франція, а у Росії радикальні праві перебувають володіє

І це не жарти... 80 відсотків росіян живуть у бідності, різноманітних «хрущовках» та дерев'яних будинках, але моляться на телевизор, де Кісєльов їм розповідає усіляку нісенітницю про «гейропу» та «укропів».

біля керма влади. Російський парламент, серед іншого, «дав право» президенту Росії окупувати всю Україну, суверенну сусідню державу, що є абсолютно божевільним абсурдом: це вже не в площині анексії чехословацьких прикордонних територій нацистською Німеччиною, як у випадку з Кримом. Це вже виглядає, як 15 березня 1939 року. А якщо врахувати розмір і важливість України – то це річ, порівняна з нападом на Польщу, чим розпочалася Друга Світова війна.

Якщо в Україні радикальні праві мають підтримку кількох відсотків громадян, агресивну зовнішню політику Путіна схвалює 85% росіян. Наприклад, дотепер 80% російських респондентів вважають, що Москва врятувала Чехословаччину у 1968 році від німецьких танків, які стояли на західних кордонах. Якщо сьогодні хтось вважає Бандеру «талісманом українського фашизму», хоча Бандера провів більшу частину війни у нацистському концтаборі, то у в самій Росії, за останніми опитуваннями, першим за популярністю серед історичних особистостей є найбільший масовий убивця в людській історії Й. Сталін, а на другому місці – цар Микола II та батько терористичної держави В. Ленін. Біля цих кривавих «постатей» такий собі Муссоліні був повним невдахом.

Фанатична підтримка «культурних» фашистів

Президент Земан каже, що сьогоднішня «Ісламська держава» виглядає наче нацистська Німеччина на початку 30-х років. Це стиль мовлення більшовиць-

ко-нацистської пропаганди, яка має прикрити сутність тоталітарних рухів. У Німеччині у 30-х роках не підскакували якісь божевільні фанатики у балаклавах та не стріляли з автоматів в повітря, щоб тероризувати світову громадськість. Все було навпаки: Гітлера обрало понад сорок відсотків німців, які виглядали цивілізовано, мали піджак та краватку, мали адекватне мислення, поводитися культурно. Так само, як у 1946 році голосували за комуністів понад сорок відсотків наших бабусь і дідусів. Всі вони в унісон в певний час піддалися розчаруванню, або навіть зненавиділи західну ліберальну державу, й обрали систему, яка повинна була все це виправити. Але вона виявилася гіршою у рази. У сьогоднішній Росії виборців, які відчувають презирство чи ненависть до ліберальної концепції влади та бажають «сильну руку» – 85 відсотків.

Невідображена історія Росії, просякнута злочинністю як зовні, так і зсередини цієї країни, лежить на російському суспільстві свинцевою пеленою. Загрозою для миру в Європі є не так путінська кремлівська кліка, але саме російське суспільство – після «програної» холодної війни воно так само ксенофобне, ображене, нібито зраджене, прихильне до урядової пропаганди, звинувачуюче «зовнішніх і внутрішніх ворогів» у погіршенні економічної ситуації. Саме це було в Італії та Німеччині після Першої світової війни, або в Чехословаччині після Другої світової війни. І це смертельно небезпечно...

ВІЙНА, РОЗВ'ЯЗАНА ГЕББЕЛЬСІВЩИНОЮ

Путін є каталізатором всього цього безправ'я, ненависті та трагедії

ТЕКСТ: Аркадій БАБЧЕНКО

Автор свого часу пройшов Чечнею, і бачив, хто там і за що воював, і головне – чому: «мір увідеть».

Дві тисячі чотирнадцятий рік був вкрай важким. Відбулася революція на Майдані і розстріл мітингувальників, анексія Криму, почалося російське вторгнення на сході України й війна. Але тут початок і тих процесів, які можуть призвести і до громадянської війни в Росії. Цілком можливо, що в середньостроковій перспективі Росія в тих межах, в яких ми її знаємо сьогодні, припинить існування. І, безумовно, це початок кінця «путінізму» – злодій-

ського корумпованого режиму автократії однієї людини, яка, замість того, щоб розвивати країну, всіма силами звалює її в минуле.

Все, що відбулося в цьому році – не низка окремих подій, а пов'язаний і цілком логічно вибудований ланцюжок. І каталізатором цих подій, безумовно, є Росія, конкретніше Путін. Росія завжди хотіла мати вплив на Україну. Завжди бачила її в якості свого сателіта, а не рівноправного сусіда. А часом і свого васала. І завжди хотіла мати підконтрольну, маріонеткову владу в Києві. У 2004-му році Кремль зробив ставку на Віктора Януковича, людину без освіти, але з двома судимостями, абсолютно проросійськи налаштованого висуванця донецьких кланів. І за допомогою маніпуляцій на виборах спробував привести його до влади. Тоді це не вийшло – люди вперше вийшли на Майдан і відстояли свій вибір.

Війною проти вибору

Віктор Янукович прийшов до влади через шість років, у дві тисячі десятому. Він вже повністю занурив країну в болото корупції, поставив всюди своїх людей, зробив свою сім'ю мільонерами, остаточно розвалив державні інститути, прокрався і спробував вже й офіційно розгорнути вектор розвитку України з проєвропейського на проросійський, за що Москва авансом пообіцяла йому п'ятнадцять мільярдів доларів. Країна цього вже не

стерпіла і відбулася революція. Майдан. У ході тримісячних подій було вбито та поранено сотні людей, Микола Азаров та Віктор Янукович втекли до Росії, а Україна почала готуватися до вільних парламентських і президентських виборів і подальшої інтеграції в Європу. І Україна була б зараз вільною демократичною державою з перспективою вступу до Євросоюзу, якби в справу не вступила третя сила. А саме – Росія.

Перебуваючи при владі вже п'ятнадцятий рік, Путін почав втрачати зв'язок з реальністю. Він мало не втратив владу за два роки до цього, під час двохсоттисячних мітингів протесту у Москві, які вимагали чесних виборів і чесної влади. Він став боятися революцій, скрізь бачити змову, руку Сполучених Штатів Америки і так далі. Придбав повний набір фобій і маній узурпатора, він не користується інтернетом і одержує інформацію через підлизування й страшилки свого оточення. Манія величч розвинулася у нього стрімко, і лише за кілька місяців своєрідний, але зовні ще цілком адекватний лідер однієї не надто передової держави уявив себе Імператором, «Собірателем Земель Руських», другим Наполеоном або чорт зна ким ще.

Анексовані задаються питаннями

Користуючись періодом безвладдя, деградацією армії, яка втратила боєспроможність за 4 роки командування нею воро-

Далеко не всі на Донбасі хотіли «ДНР-ЛНР», але багатьом проукраїнським активістам довелося виїхати на безпечнішу територію...

жим агентом, Росія ввела війська в Крим і анексувала його. Ніякого референдуму у справжньому смислі цього слова там, звичайно ж, не було. Це чистої води анексія. Російські війська без відзнак оточили будівлю Парламенту Криму, після чого на коліні за два тижні було проведено «голосування», за «результатами» якого Крим і був включений до складу Росії. Так, наслуховавшись російської пропаганди, жителі Криму дійсно хотіли до Росії. Це правда. Однак, якби референдум був проведений за всіма правилами – з підготовкою, громадської дискусією, наданням в ЗМІ різним точкам зору й достовірної інформації населенню, дотриманням всіх законів, як це було зроблено в Шотландії – ще питання, чи були б результати проросійськими. А кримські татари, які складають більше десяти відсотків населення Криму, це «голосування» взагалі бойкотували. Багато кримчан, які тоді скандували на площах «Путін, введи війська», зараз починають задаватися питаннями. Реальність виявилася далеко не такою, яку їм показували по Першому каналу. Але пропаганда й відверта брехня, тонни брехні, які потоками ллються з державних телеканалів – свою справу вже зробили. Анексія відбулася, й тепер кримчан ніхто ні про що питатися не буде.

Облом проекту «Новоросія»

Окрилений таким легким успіхом з Криму, Кремль розпочав проект «Новоро-

сія». У міста Південного Сходу України були відправлені невеликі, але добре озброєні диверсійні загони, які захоплювали адміністративні будівлі та міліцейські відділки, встановлювали в цих регіонах свою владу. Виникли квазідержавні утворення «Донецька народна республіка» і «Луганська народна республіка». Також були заслані провокаційні групи і влиті значні фінансові кошти для розгойдування ситуації і в інших великих містах – Харкові, Дніпропетровську, Херсоні, Одесі, Миколаєві, Запоріжжі, Кіровограді і так далі. Передбачалося вивести з-під суверенітету України приблизно тридцять відсотків її території. Групи провокаторів і бандитів били проукраїнських громадян, розганяли проукраїнські мітинги, захоплювали обласні адміністрації. Населення частково їх підтримувало, але тут все-таки більшість людей підтримало єдність України. В основному старше покоління виступало за Росію, чи точніше – за Радянський Союз. Відбувалося це в цілому без застосування зброї, але були й убиті і десятки поранених. Найстрашніша трагедія сталася 2 травня в Одесі. Прихильники Майдану і «анти-майдану», яким сприяла місцева міліція, зіткнулися у вуличних бійках, що призвело до загибелі кількох десятків людей.

Однак якщо за Крим Україна воювати не стала, то віддавати третину своєї території країна була вже не готова. Була

оголошена Антитерористична операція. Спочатку вона розвивалася не дуже успішно. Не було ще вибудованих державних інститутів (замість Президента був виконуючий обов'язки, не було визнаного суспільством парламенту), армія все ще була непідготовленою, розкраденою, невмотивованою структурою. Вчорашні бійці міліції та внутрішніх військ, які захищали владу Януковича проти Майдану, воювати за новий порядок не хотіли, була величезна кількість випадків саботажу. Проте з часом армія навчилася воювати, з'явилася мотивація. Як мені казав один генерал: «Я цих бандерівців ненавиджу, Майдан цей ненавиджу, мені Путін подобається, але він напав на мою країну – і тепер я воюватиму проти нього плечем до плеча хоч з чортом». Новий президент Порошенко кілька разів оголошував одностороннє перемир'я, але це ні до чого не призвело, бойовики не припиняли обстріли українських позицій. Тоді АТО стало домагатися значних успіхів. До її успішного завершення залишалось вже не так багато часу, був відновлений суверенітет України у багатьох містах. Проросійські утворення відчували сильну нестачу в людях. З тих, хто на проведених псевдореферендумах проголосував за відділення від України, воювати пішли зовсім небагато. Скандувати на мітингу – це одне, а йти гинути – зовсім інше. Були спроби навіть примусової мобілізації, але

масово воювати за ДНР і ЛНР люди так і не пішли.

«Іловайськ» як «подарунок» на 24 серпня

Українськими силовиками в ході липневого наступу було відбито назад кілька значущих населених пунктів, почалася операція зі встановлення контролю за кордоном з Росією, звідки надходила зброя і загони добровольців і найманців, місто Слов'янськ був залишений сепаратистами без бою, і навіть став готуватися до капітуляції і Донецьк, ключове місто регіону. Все йшло до швидкої перемоги Києва. Проекту «Новоросія» залишалося існувати вже недовго, та у справу знову втрутилася Росія, яка вирішила влаштувати «подарунок» Україні на її День Незалежності 24 серпня. На територію України були введені вже регулярні частини російської армії, почалися обстріли з «Градів» українських позицій з території Росії, масові поставки техніки – в тому числі і важкої, наприклад, танків, систем залпового вогню, або зенітно-ракетних комплексів, одним з яких раніше і був збитий малайзійський «Боїнг». Почалася повномасштабна військова операція з відкидання українських сил назад. За серпень-вересень українська армія зазнала серйозних втрат, були залишені завойовані раніше позиції, частини потрапляли в оточення. Українцям довелося з великими втратами відступати.

Частково повернувши втрачені позиції, регулярні частини російської армії були виведені з території України і сконцентрувалися на кордоні, однак було зрозуміло, що як тільки Україна знову почне наступ і досягне значних успіхів, вони повернуться. Підтримка важким озброєнням залишилася колишньому рівні, а відправка «добровольчих загонів» з Росії значно зросла. Хоча лінія фронту встановилася, але бої і обстріли йдуть щодня, і часом дуже і дуже інтенсивно. Гинуть мирні жителі, кількість біженців виросла до сотень тисяч. Києву довелося припинити будь-яку співпрацю із фактично окупованими територіями, були припинені соціальні виплати, дотації, зарплати держслужбовцям тощо, обмежено транспортне сполучення.

Де Росія – там ненависть і війна

На сході України – це зовсім не громадянська війна, як її намагається подати російська пропаганда, не боротьба східних регіонів за незалежність від Києва, не спроба здобуття суверенітету, і не внутрішній конфлікт між західними і східними областями країни. Відсутність належної підтримки «ополчення» серед місцевих жителів стало для Москви шоком. Ініціатором війни було аж ніяк не населення Донбасу і не офіційний Київ.

Почала цю війну Росія і тільки Росія. Поставками зброї, захопленнями міст, а го-

ловне – пропагандою і залякуванням. Її абсолютно оскраженіла пропаганда не має нічого спільного з реальністю. З російських телеканалів (а українські на підконтрольних ДНР і ЛНР недоступні) людям в голови вбиваються абсолютно божевільні думки – про те, що в Києві вбивають за російську мову. Про те, що українські «карателі» в Слов'янську розп'яли шестирічну дитину, а її матір прив'язали до бронетранспортера і розірвали на частини. Про те, що владу в країні захопили фашисти. Про те, що солдатам Національної гвардії обіцяли російських рабів. Це все – дослівні цитати з російського телебачення. Насадження ненависті – основний вид військової підтримки, яку Росія постачає до Донецька та Луганська. Геббельсовщина. Якби Росія не експортувала на Україну такі потоки брехні і ненависті, ніякої війни не почалося б взагалі, а самі донеччани не взяли б до рук зброї. Не стали б створювати диверсійні групи, захоплювати з автоматами в руках адміністрації, громити міліцейські та військові частини, захоплювати прикордонні застави і аеропорти.

Це визнає і Ігор Гіркін-«Стрелков», громадянин Росії, офіцер ФСБ, який зі своїм диверсійним загonom першим захопив будівлю адміністрації Слов'янська і став згодом «Міністром оборони ДНР». В одному з інтерв'ю він відкрито говорить, що якби не його загін – ніякої війни в Донецьку б не було. Війна є тільки там, куди Росія прийшла. Своїми загонами, які призначаються з Москви «народними губернаторами», чеченськими і осетинськими формуваннями, козаками, військовими радниками та ін. А куди Росія не дійшла – там тепер все в порядку. За російську мову ніхто нікого не вбиває.

Схід України сильно змінився

Дніпропетровськ – найбільше російськомовне місто України. Він змінився просто невідомо. Такого підйому патріотизму я не бачив ще ніколи і ніде. У цьому абсолютно російськомовному місті прапори України висять практично на кожній машині і на кожному стовпі. Все місто масово і добровільно стало переходити на українську. Були створені добровільні загони територіальної оборони. А волонтерський рух допомоги військовим досяг небачених висот. У Ізюм, місто в Харківській області поруч із Донецькою областю, наприкінці квітня страшно було заїхати. Він був на черзі. Там проб були за Росію і за Стрелкова. Я там провів дві години, і зрозумів, що треба їхати. А в кінці травня, всього через місяць – абсолютно інше місто. Абсолютно! Вночі ходив абсолютно спокійно. А це було лише сорок кілометрів від захопленого Слов'янська. Барвінкове – те ж саме. А це – двадцять кілометрів від Слов'янська. Хрестище – те ж саме. А це – поруч зі Слов'янськом. І так

скрізь. Людям досить було лише трохи побачити віч-на-віч справжній «руській мір», щоб навіки позбутися бажання мати з ним щось спільне. Росія домоглася прямо протилежного – перед обличчям зовнішнього ворога згуртувала українську націю і підняла таку хвилю патріотизму, яку не вдавалося зробити жодному радикальному українському політику. Захоплені території на сьогодні – менше п'яти відсотків. Війна йде тільки тут.

Повна аморальність

У цій неоголошеній війні Росія придумала ще одну страшну інновацію – невідомі війська. Солдати воюють під виглядом «добровольців», «відпускників», «заблуканих», «місцевих жителів», «ополченців» та ін. У них немає імен, часто й документів, якщо вони загинуть, їх ховають у безіменних могилах, як «хірургічні відходи», лише інколи їх віддають рідним із легендою «загинув на навчаннях» або «помер від інфаркту». І найстрашніше – родичі загиблих погоджуються з цим. Вони готові мовчати.

Ще жодна нація ні за одну війну не подумалася до того, що можна за гроші відмовлятися від імен своїх полеглих. Що можна зняти ім'я свого рідного з могили. Що можна видавати загиблого за живого. Що можна погоджуватися з тим, що їх неіснуючі ніби як тіла будуть закопані в безіменних могилах в неіснуючій ніби як війні в неіснуючій ніби як країні.

У Чечні солдати робили собі смертні медальйони зі сталевих ложок, бо якщо горітимеш у «бетеєрі» – штатний алюмінієвий медальйон розплавиться. У тій війні головним було – стати впізнаним. Мати можливість бути похованим. Мати право хоча б на своє ім'я, якщо вже життя не вийшло... Я думаю, що це буде остання війна для Росії не тому, що їй не вистачить сил або економіки. Хоча і це теж. Це буде остання війна для Росії, тому що процес розпаду етносу вже практично завершено. Моральна деградація нації вже практично відбулася. І ця війна тільки доб'є її. Ця територія населена окремими групами та спільнотами агресивних озлоблених людей, випадково з'єднаних один з одним зовнішніми обставинами, які не навидять всіх інших, хто не входить до їхньої зграї – і ніякої нації тут вже не існує.

Маргіналізація війни

Це ще одна вигадка путінського режиму. Зброя роздавалася всім підряд – кримінальним злочинцям, наркоманам, бомжам, п'яницям. Абсолютно безконтрольно. І з Росії – на «гарматне м'ясо» – на Донбас ідуть люди теж не з найбільш забезпечених верств суспільства. Росіяни від туги, чорнухи, безнадії, безпросвітності завжди мали тільки два виходи – алкоголізм і війна. Війна – не важливо де, байдуже – з ким, байдуже – за що. Люди навіть не проти українців воювати ідуть.

Зброю диверсанти роздавали спочатку будь-кому, особливо люмпенізованим елементам, які тужили по «совку». З автоматами «Калашнікова» враз ті, «хто бил нікем», той «стал всім»...

І не для того, щоб захищати росіян. Їм ці росіяни і у себе вдома не потрібні, не те що десь на Донбасі. Ідуть, бо зі свого застрягло в дев'ятнадцятому столітті провінційного депресивного містечка більше б ніколи нікуди за все своє життя і не поїхали б. Їжджу часто Росією, і знаю, які в цій країні бувають моторошно депресивні регіони. І ті дні, коли вони бігають з автоматами війною, і навіть ті дні, коли комусь із них відірве ногу або руку, до самої їхньої смерті від цирозу – будуть кращими днями в їхньому житті.

І в Чечні таких людей було повно. Кругом лайно, смерть, життя в шурячій норі під обстрілом, місяцями сонця не бачить, на піці вже п'ять сантиметрів бруду, а він – задоволений. Питаєш його – чого ти либишся? А він: «слава Богу в армію потрапив, хоч світ подивився. Коли б я ще гори побачив?» І розумієш, що для села десь під Липецьком навіть ця шуряча діра в Чечні – і справді «подивитися світ». Сторіччя алкоголізму та рабства – це так відразу не виправити. Тому й на смерть і на каліцтва йому спочатку плювати. Так хоч побував десь. Хоч на війні. Взять участь у чомусь. Хоч якісь зміни в тому депресії, яка його оточує. Хоч щось можна згадувати і чимось хвалитися. Я все це бачив і чув уже не раз. Саме в такій армії я і служив. І саме з такими мужиками – контрактниками/добровольцями/козаками – півроку в одному окопі просидів. І нічого з цим не поробиш. І це теж страшно.

Україна вчиться воювати і ненавидіти ворога

Найбільше мені шкода не того, що Путін зробив з Росією. По-справжньому мені шкода того, що він робить з Україною. До Майдану я уявляв собі цю країну зовсім іншою. Щось типу «Тараса Бульби». З полками войовничих козаків, що б'ються з зусурманами і ляхами, які добувають собі прожиток грабунком і розбоями, і тут же все пропивають на Хортиці. Львівські фашисти, бандерівці, УНА-УНСО, «москаляку на гіляку» – загалом, всім тим, чим так посилено годують російську людину в телевізорі... Виявилось, що Україна – зовсім інша країна. В яку я закохався відразу і безповоротно. Українці – незлобива, абсолютно неагресивна, невойовнича нація. Рівень агресії мінімальний. Рівень толерантності – на порядок вищий. Мирне співіснування різних конфесій. Двомовний Київ. Цілком миролюбний до росіян Львів. Менталітет дрібновласницького працьовитого господаря, якому займатися власним господарством цікавіше, ніж битися з сусідами.

Коли це розумієш, то і розумієш, якою рано для України виявилися ці сто життів на Майдані. Це для Росії сто життів плюс мінус – взагалі не питання, говорити нема про що. А для цієї країни це стало дійсно національною трагедією. Але те, що з нею зробив потім Путін...

Як з'являється ненависть... Як ця країна вчиться воювати... Як вона вчиться виби-

вати... Як іде геть ця м'якість, ця неагресивність... Як на її місце приходить ненависть... І така ненависть, яку Росія ще не знала ще від жодного народу. На місцях добродушності та відкритості приходять цинізм і байдужість. Коли українці радіють смертям російських солдатів...

Чим все це закінчиться? Складно уявити... Якийсь час Росія продовжуватиме постачати зброю, техніку, «добровольців», але, з урахуванням обвалу рубля і обвалу цін на нафту, довго вона цього робити не зможе. Внутрішні проблеми стануть важливішими. У Грозному знову стрілянина, чого не було вже кілька років, а коли знову почнеться по всьому Кавказу, то тут вже буде не до Донецька з Луганськом. І квазідержави припинять своє існування. Побудувати державність вони не зможуть. Україна відновить свою територію. Поки за винятком Криму, але, думаю, що в середньостроковій перспективі і його повернення під протекторат України є можливим. У напрямку демократичної правової вільної держави, рівноправного члена Європи.

А Росія очевидно занурюється в темряву. Та намагаюся бути оптимістом, що ті катаклізми, які тут будуть, обійдуться все-таки малою кров'ю, а не глобальною катастрофою.

Автор є російським журналістом та письменником

Армія була змушена покинути Дебальцеве

МО та МВС України утримували Дебальцеве понад півроку. Втомлені, але незламні, вони були змушені відійти, щоб вирівняти лінію фронту і не опинитися в оточенні російсько-терористичних військ

Щоб не повторився «другий Іловайськ», 18 лютого, на четвертий день узгодженого на багатогодинних переговорах у Мінську «перемир'я», Генеральний штаб Збройних сил України прийняв рішення про відвід сил антитерористичної операції з Дебальцевського плацдарму. Територія «кишені» між підконтрольною бойовикам ДНР Горлівкою та їхнім «колегам» з ЛНР Алчевськом, незважаючи на офіційно введений режим бойової тиші, безперестанку обстрілювалася і штурмувалася російськими військами і найманцями місцевих бандформувань. Раніше проросійські банди захопили з боєм розташований неподалік Вуглегірськ. Евакуація залишків мирного населення із плацдарму була проведена на початку лютого, переважна більшість евакуйованих (понад тисячу осіб) виїхала в сторону, підконтрольну Україні, кілька десятків обрало собі «світле майбутнє» у ДНР-ЛНР. Туди ж переважно подалися кілька сотень «мешканців» недалекого Чорнухина – в'язні місцевої тюрми, які опинилися на волі у результаті бойових дій.

Підрозділи українських військ виходили переважно невеликими групами – на техніці і пішки. Всього в Дебальцевському угрупованні знаходилося, за даними президента України Петра Порошенка, більше 2 тисяч бійців. За інформацією глави держави, 80% з них виїхали в сторону Артемівська до полудня 18 лютого, решта – упродовж двох наступних днів. Карети швидкої допомоги, БМП і автобуси не раз їздили трасою, яку прострілювали терористи, у бік Дебальцеве забирати поранених і тих, хто йде пішки. За словами бійців і медпрацівників, не всіх загиблих і поранених вдалося забрати. За першу добу в артемівську лікарню привезли

близько 170 поранених. Бої під найгарячішою протягом останніх тижнів точкою не вщухають, поодинокі групи бійців і далі виходять із фактичного оточення.

Нині Дебальцеве – під контролем «ДНР». Наступом на плацдарм командував російський генерал Ленцов. Фронт змістився на захід, і у небезпечній близькості виявилось одне із найбільших міст області – Артемівськ. «Причина виходу сил АТО з міста одна – не було можливості продовжувати бій через відсутність техніки та боєприпасів. Військові практично були оточені», – розповів голова Донецької ОДА Олександр Кіхтенко. Що нині точно відбувається в Дебальцеве та околицях, достовірно невідомо, з цими місцями немає зв'язку. Доїхати до міста не можуть ні волонтери, ні рятувальники, ні місія ОБСЄ. Про масштаби руйнувань судити поки рано, але відомо про зруйновані вщент будівлі, вивернуті залізничні колії. Весь залізничний вузол перетворився на поверхню Місяця: там все зруйновано – платформи, рухомий склад, будівля вокзалу. Дебальцеве навряд чи відбудують. З іншого боку, це надовго паралізує можливість зручної доставки окупантам зброї та амуніції.

Жити в квартирах і будинках неможливо – майже місяць немає ні світла, ні газу, ні води, ні тепла. Температура в приміщенні ледве доходить до нуля. Багато хто живе прямо на вулицях, гріється біля багаття, інших джерел тепла немає, багато хто дотепер боїться вийти з підвалів.

До відступу близько 3000 військових знаходилося в Дебальцевому (за приблизними підрахунками). 2475 військовослужбовців (близько 80% особового складу) вивели з міста (за повідомленнями Адміністрації президента). Станом на 20 лютого більше сотні військових ЗСУ, які

перебували на передніх опорних рубежах, потрапили в полон (за даними Генштабу). 82 бійців шукають, їхнє місцеперебування невідоме. 13 військовослужбовців були вбиті і 157 отримали поранення під час виходу армії з Дебальцевого (Генштаб). 137 поранених військових ЗСУ, 18 – МВС та 3 – Нацгвардії доставили в Артемівськ в період з 16 по 18 лютого, з них 16-т'юм військовим життя врятувати не вдалося. Втрати терористів також були чималими. З початку 2015 року – жива сила – 2911 осіб; танки – понад 40 одиниць; бойові броньовані машини – понад 30 одиниць; реактивні системи залпового вогню – близько 30 одиниць. З моменту оголошення режиму припинення вогню (з 15 лютого, практично під час наступу на Дебальцеве та на схід від Маріуполя): жива сила – 868 осіб; танки – 8 одиниць; бойові броньовані машини – 11 одиниць; реактивні системи залпового вогню – 4 одиниці.

ліга

З Дебальцівської «кишені» Путін мріяв влаштувати «котел» і «другий Іловайськ». Не вийшло.

Інтервенти та колаборанти готують наступ на Маріуполь

Російсько – терористичні війська посилюють свою присутність на маріупольському напрямку. За словами спікера АТО Андрія Лисенка, це робиться з метою можливого наступу на Маріуполь. «Відбувається нарощування чисельності військової техніки, озброєння і живої сили

Українські війська утримують околиці Маріуполя і не віряють у можливість будь-якого перемир'я з Путіним.

противника з метою можливого наступу на місто», — сказав Лисенко.

У сил АТО достатньо засобів, щоби захистити Маріуполь. Військові під час боїв біля Дебальцева здійснили наступальну операцію, взявши під контроль Широкине та околиці. Тому Маріуполь наразі не під загрозою. За тією розстановкою сил, яка зараз є у Маріуполі, у сил АТО достатньо засобів, щоби захистити місто. Про це повідомив речник добровольчого полку особливого призначення «Азов» Андрій Дяченко.

Проте, за його словами, є підстави думати, що після захоплення Дебальцевого, бойовики перекинуть свої сили або на північ «ЛНР», або на приазовський напрямок. Російські літаки-розвідники перетнули кордон в районі Новоазовська. Бойовики підтягують техніку до Новоазовська та ближче до лінії зіткнення.

Зараз вони там укріплюють позиції, періодично обстрілюючи позиції «Азову» в селі Бердянське та в інших місцях.

Дані радіоперехоплення, які оприлюднив блогер Олег Ярчук, підтверджують прибуття все нових кадрових російських військових на південь України в район Маріуполя. «Прибуття підрозділів 29-ої окремої залізничної Варшавської орденів Кутузова і Червоної Зірки бригади ЗВО, (Брянськ) підтверджую», – йдеться в повідомленні. Також дані радіоперехоплення засвідчують, що російські десантники під Маріуполем зазнають значних втрат. Так, диверсійно-розвідувальна група підрозділів 45-го окремого підрозділу ВДВ (місце постійної дислокації — Кубинка, Московська область) в бою з українськими військовими внаслідок мінометного обстрілу отримала одного «200»-го і 4 «300»-тих, пише Олег Ярчук.

ліга

Спільне у чеських й українських традиціях

25 грудня в Ужгороді в Закарпатській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Ф.Потушняка відбулося третє засідання Українсько-чеського інтелектуального клубу ім. Івана Олбрахта, метою якого є розвиток культурних відносин між Закарпаттям та Чехією. Зимове засідання клуб присвятив чеським різдвяним традиціям. Багато традицій у нас є подібними, тому ділилися не тільки новинками, але і обговорювали спільні звичаї.

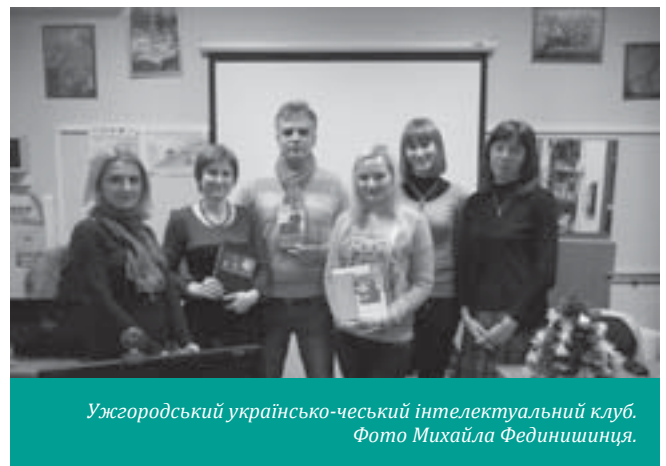
Пройшлись народними віруваннями адвенту від черешневих гілочок (барборок), які ставлять у воду, випікання колачів, прикрашання ялинки, вибору подарунків (чеський письменник Карел Чапек вважав, що найкращим подарунком є той, радість від якого є більшою, ніж його вартість), готування різдвяної вечері (головною стравою столу є смажений короп), ворожіння (пускання човників, цілування під омелою, краєння і чищення яблук, лиття олова, кидання черевиків через плече, зберігання риби/яї луски і т.д.) аж до коляд. Останні не тільки слухались, але й співались. Деякі способи гадань дівчата взяли собі на замітку.

Завдяки членам клубу, які проживають в Празі, літературна полицка організації поповнилася новими надходженнями. Це газети, брошури про Чехію, економічні журнали, літературні та театральні ча-

сописи, пізнавальна та наукова література, зокрема соціологічні дослідження Академії наук ЧР, інформація про новинки в навчальному процесі Карлового університету та діяльність центрів для мігрантів, які дають краще уявлення про сучасну Чехію.

Про чеське життя 20-30-х років минулого століття розповів закарпатський письменник та журналіст Олександр Гаврош, який представив свою документальну книжку «У пошуках Івана Сили», яка побачила світ восени цього року. Героєм нарисів став знаменитий земляк, силовий атлет з Білок, що на Іршавщині, Іван Фірцак (Кротон), якого в народі називали Іван Сила. Автор розповів про свої дослідження чеського періоду життя одного із найсильніших українців ХХ століття.

Крім кулінарної сторінки, яка була представлена різдвяним імбирним печивом, започатковано кіносторінку. Першою стрічкою у ній стала історична німа драма «Корятювич (Чарівний ключик карпатський)», знята чехами в 1922 р. про

Ужгородський українсько-чеський інтелектуальний клуб. Фото Михайла Фединшинця.

Закарпаття. В основу фільму лягла легенда про князів Лаборця та Корятювича, написана закарпатським письменником та істориком Василем Пачовським на основі народних переказів. Оскільки фільм не зберігся в чеських кіноархівах, переглянули світліни з фільму та відгуки про нього, що друкувалися в тодішній чеській пресі. Для кращого уявлення про німе кіно подивилися уривок із психологічної драми «Еротікон» (1929 р.), що належить до золотого фонду чеської кінематографії. Сучасне чеське кіно презентував трейлер казки «Три брати», яка вийшла на екрани влітку.

Оксана Чужа

Сурков та Янукович – відповідальні за розстріл демонстрантів

Президент України прокоментував просування розслідування масового вбивства активістів у Києві в лютому минулого року. Агресія Росії проти України почалася ще зі зриву підписання угоди про асоціацію з Євросоюзом, яка повинна була відбутися у Вільнюсі в 2013 році. Про це заявив президент України Петро Порошенко в своєму виступі на церемонії вручення державних нагород членам сімей героїв Небесної сотні. «До ліквідації і розтерзання України в Москві готувалися ще до перемоги Майдану. Вони очікували падіння Януковича з дня на день – і прискорили хід подій. Генеральна прокуратура і СБУ встановили чіткий російський слід у розстрілі Майдану. Слідство, нарешті, отримало доступ до записів

приватних телефонних розмов Януковича з представниками російських силових структур. Вони разом заздалегідь готувалися до розстрілу», – заявив президент. За словами президента, буквально днями керівництво Служби безпеки поінформувало його про те, що, допитані бійці «Альфи» дали свідчення, що «помічник президента Росії Владислав Сурков керував організацією снайперських груп іноземців на Майдані». «Питання злочинів проти людяності не мають терміну давності. Але поставлю і собі, і вам риторичне запитання: хіба Росія колись видасть нам злочинця Януковича, головного винуватця кровопролиття на Майдані? Я не сумніваюся, що він вічно горітиме в пеклі, але це вже поза юрис-

дикцією земного суду. Тим не менш, для торжества справедливості, за мою ініціативою Верховна Рада прийняла закон про можливість заочного притягнення до відповідальності керівників колишнього режиму, які вбивали людей і грабували країну, але цього недостатньо», – зазначив Порошенко.

Нагадаємо, раніше глава СБУ Валентин Наливайченко заявляв, що на сьогоднішній день відкрито вже більше сотні кримінальних проваджень щодо колишніх вищих посадових осіб, у тому числі керівної ланки СБУ – з числа тих, хто разом з російськими кураторами готував злочини проти активістів Майдану.

уп

Курс гривні сильно впав: причин кілька

Бойові дії на сході України сильно вплинули на економіку країни, державні видатки та курс валют. Прем'єр Арсеній Яценюк оцінював витрати на АТО у суму близько 100 мільйонів гривень щодня, і на тлі цих повідомлень курс гривні протягом останнього року впав практично удвічі. Тільки за період з 13 до 20 лютого середньозважений курс гривні на міжбанку знизився з 25,91 до 28,03 грн за долар. А Національний банк України 20 лютого в порівнянні з попереднім банківським днем знизив курс гривні на 50 копійок – до 27,85 грн/дол. Курс євро коливається від 29 до 31 гривні.

На думку члена українського товариства фінансових аналітиків Віталія Шапрана, курс гривні продовжує своє падіння через кілька факторів: «По-перше, це дані

про зниження ВВП у четвертому кварталі 2014 року по відношенню до четвертого кварталу 2013 року в розмірі більше 15%. Другим фактором є негативні дані про падіння промвиробництва в січні 2015 року. Третім – значний обсяг ліквідності банківської системи, які НБУ не зміг обмежити через тривалий відтік депозитів і необхідності рефінансувати банки.

Ситуація в економіці розвивалася за сценарієм гірше очікуваного. Ринок і НБУ довго перебували в очікуванні рішення МВФ щодо виділення Україні 17,5 млрд дол. США. Офіційне рішення додало впевненості НБУ і гравцям ринку. А поки ми спостерігаємо закономірну ситуацію, коли при падінні економіки обсяг грошової маси не зменшується і на піку недо-віри до банків більшість учасників рин-

ку вибирають долари США як безпечну гавань для грошей для угод або заощаджень», – резюмує Віталій Шапран.

Незважаючи на деяку стабілізацію курсу наприкінці лютого, прогнози не надто втішні. Доходи, які уряд планував отримати від податкових та інших надходжень, були істотно менше, ніж планувалося. Тому гривню будуть друкувати і в цьому році, додав член ради НБУ Юрій Полунеев. Національний банк планує цього року збільшити кількість гривень майже на 30%. В результаті, монетарна база збільшиться на 91 мільярд гривень. Про це, виступаючи в парламенті, заявила голова НБУ Валерія Гонтарева. До всього, за її словами, регулятор збирається підвищити облікову ставку до рівня інфляції.

Слово і діло

Чеські фірми постачали зброю в Україну

Низка чеських фірм з виробництва зброї постачали свою продукцію в Україну, користуючись дозволами міністерства промисловості і торгівлі Чехії. Насамперед мова йде про компанію «CZ Heptex», що спеціалізується на виробництві стрілецької зброї. «Ми мали завершити торгівлю і припинити поставки зброї і боєприпасів українському покупцеві. Міністерство промисловості і торгівлі вирішило відкликати нашу експортну ліцензію», – сказав юрист фірми Радек Ондруш. За інформацією видання, ліцензія на постачання зброї Україні була вперше видана чеській фірмі у другій половині

2013 року, і «CZ Heptex» вивезла «озброєння на сотні тисяч доларів».

За словами Еміля Маркупа, одного з власників компанії, останні поставки зброї здійснювалися в кінці минулого року. Він додав, що знає ще, як мінімум, «про три чеські фірми, що постачали в Україну зброю». Які конкретно типи озброєнь «CZ Heptex» постачала в Україну, видання не повідомляє. У Міністерстві промисловості Чехії підтвердили призупинення ліцензій. «За пропозицією Міністерства закордонних справ, ми призупинили три ліцензії на експорт військової техніки в Україну», – повідомили в прес-службі.

Видання зазначає, що експорт зброї в Україні може призвести до міжнародних проблем для Чехії, адже порушується ембарго на постачання зброї в Україну, яке ЄС проголосила в лютому минулого року. Утім, згодом міністр промисловості та торгівлі Ян Младек уточнив, що дане ембарго стосується Білорусі та Росії. Щодо України до минулорічного 16-того липня діяла тільки необов'язкова рекомендація ЄС. Младек додав, що чеські фірми постачали в Україну не зброю, а тільки амуніцію (набої, патрони, снаряди тощо).

мфднес

Чехія надіслала допомогу в Україну для цивільних та військових

Чехія передала українській армії 10 тисяч одиниць зимового обмундирування. Серед переданого – 2000 шинелей, 800 пар зимових чобіт і 3000 шапок-вушанок. Хоча президент Мілош Земан практично у всьому відкрито підтримує Росію в конфлікті з Україною, за зовнішню політику країни відповідає уряд, який відмежовується від заяв Земана.

Також Чехія надіслала кілька фур державної гуманітарної допомоги. Колона, яка надійшла на митний склад під Києвом всередині лютого, складалася із трьох пожежних вантажівок, двох машин супроводу і однієї санітарної машини. Ще одна вантажівка затрималася у дорозі, її вантаж був доставлений пізніше. Чехи привезли українцям покривельні матері-

али, ліки й медичний матеріал, спальні мішки й ковдри – всього 48 тонн вантажу. Гуманітарну допомогу в дорогу відправляли особисто прем'єр Чехії Богуслав Сobotка і міністр закордонних справ Лубомір Заоралек, а також президент чеського Червоного хреста Марк Юкл. Присутні були теж представники Державної пожежної служби Чехії й найбільшої чеської гуманітарної організації «Люди на укруті» – організатори і спонсори допомоги.

Як сказав прем'єр Богуслав Сobotка, «чеський уряд систематично з'ясовує, що потребує Україна, майбутніми тижнями чи місяцями ми хочемо підготувати дальшу допомогу і підтримати тим, що справедливо може надати українським громадянам

найбільш ефективну допомогу». Також міністр закордонних справ Лубомір Заоралек наголосив, що Чехія намагається використати перемир'я, щоб у співпраці з українським Червоним хрестом швидко надіслати найнеобхідніше, в тому числі «рятівні набори для поранених чи поплених людей».

Уряд Чехії виділив на допомогу Україні в перерахунок 100 мільйонів крон (близько 4,5 мільйонів доларів США). Виділена сума є частиною програми, ухваленої урядом Чехії для допомоги українським громадянам, які потерпіли від воєнних дій. Прем'єр повідомив, що найближчими тижнями уряд готується виділити додаткові кошти з національного резерву.

уніан

Біометричний паспорт України вже діє

Посольства країн Європейського Союзу та дипломатичні установи інших держав схвально відгукнулись про українські біометричні паспорти. Про це повідомили в прес-службі МЗС України. «За результатами оцінки іноземних фахівців з безпеки паспортних документів, надісланих МЗС України до дипломатичних установ, український біометричний паспорт отримав схвальні відгуки стосовно високого рівня захисту, дизайну, якісної поліграфічної роботи та функціональності», – повідомили в міністерстві. У МЗС також розповіли про те, що українські біометричні паспорти за всіма характеристиками відповідають міжнародним вимогам та сучасним технологіям в напрямку виготовлення паспортних документів.

Певний час посольства та візові центри не видавали шенгенських віз за новими біометричними паспортами. «Кожне консульство повинно мати при собі фізично бланк біометричного паспорта, однак з МЗС в посольства не було переда-

но достатньої кількості паспортів, щоби посольство могло звірити (зі зразком) і перевірити, чи це справжній паспорт», – заявив голова правління Українського інституту міжнародної політики Ростислав Томенчук. Скажімо, в генконсульстві Польщі у Львові підтвердили, що протягом тривалого часу не ставили візи у документи із біометрикою. «Паспорти дуже хороші, але виникла проблема з тим, що їх потрібно було спочатку ратифікувати, – цей біометричний паспорт потрібно було показати іншим державам для того, щоб вони його визнали. Також представити консульським установам», – розповів генконсул Польщі у Львові Ярослав Дрозд.

Україна від 12 січня розпочала оформлення біометричних паспортів громадянина для виїзду за кордон. Оформлення біометричного паспорта за стандартною процедурою має коштувати 518,15 грн і займати 20 днів. Прискорена процедура – 7 днів – оформлюється за 775,3 грн.

Якщо у людини немає часу самостійно готувати пакет документів для отримання паспорта, то вона може звернутися до одного з 18 відділень Державного підприємства «Документ», де є єдине вікно і повний сервіс послуг. Там фіксована додаткова ціна – 1028,3 грн.

Як повідомлялося, з кінця січня 2015 року всі українці мають здавати відбитки пальців, подаючи документи на шенгенську візу. Також скасована необхідність оформляти довідку про стан судимості та довідку із військкомату – працівники ДМС з'ясовують ці дані самі.

«Є» такі книги У книгарні book-ye.com.ua

Іван Семесюк **Щоденник** **україножера**

Книга створена для всіх, хто цікавиться етнопсихологією, українською історією, ультракультурою та вітчизняним фольклором.

Збірка кепкувань, переосмислень, здогадок та пророцтв. Основна метацієї колекції псевдолітературних злочинів – образити якумога більшу кількість читачів та спалювати їхні почуття цікавим авторським досвідом! Десакралізація або смерть! Видавництво: Люта справа, 2014. Мова: Українська. Кіл-ть сторінок: 162. Обкладинка: м'яка. Ціна: 135.20 грн.

Ерік С.Райнерт **Як багаті** **країни збагатіли... і чому** **бідні країни лишаються** **бідними**

Те, що бідні країни, – а надто ті, де відсутність збільшеної прибутковості створює економічні ігри з нульовою сумою, – мають водночас найнижчі організаційні спроможності, становить важливий елемент взаємопов'язаної системи порочних кіл. Історично єдиний спосіб, яким можна розірвати такі порочні кола, – підходити до проблеми, спершу змінивши саму виробничу структуру. Іноді це вимагає незграбних політичних заходів, і «третій світ» потребує повернення типу економічних дискусій, які домінували у Європі XIX ст. від Італії до Норвегії. Дискусії полягали не в тому, чи повинен європейський кон-

тинент іти шляхом Англії до індустріалізації, – відповідно було очевидне «так», – ішлося про поділ відповідальності між державою і приватним сектором у цьому процесі. Видавництво: Темпора, 2014. Мова: Українська. Кіл-ть сторінок: 444. Обкладинка: м'яка. Ціна: 74.36 грн.

Юрій Андрухович **Тут похований** **Фантомас**

ТСН-ки – це колонки, із якими Юрій Андрухович раз на тиждень виступає на сайті «Телевізійної служби новин» каналу «1+1». Починаючи з грудня 2010 року, він опублікував їх уже близько двох сотень. До вашої уваги – своєрідне вибране з цих щотижневих записів, розташованих у суворо хронологічній послідовності. Готуючи цю збірку, автор свідомо не вносив змістових коректив, але вважав за доцільне вказати точну дату кожної публікації. Дати тут є не тільки каркасом, але й значною мірою орієнтиром. Видавництво: Discursus, 2015. Мова: Українська. Кіл-ть сторінок: 232. Обкладинка: тверда. Ціна: 50.70 грн.

Упор . О. **Трибушна, І.** **Соломко** **Небесна** **сотня**

Це книга-реквієм. Книга-посвята тим учасникам Революції гідності, які віддали найцінніше – своє життя – заради України. Щоб почали змінювати свою державу, а наші діти та онуки дістали змогу жити в іншій країні. «Герої цієї книги – звичайні люди

з різних куточків нашої держави. Вони дуже різні – заробітчани, науковці, підприємці, вчителі... Якби не Майдан, вони б ніколи не зустрілися. Це він об'єднав їх, зробив побратимами та «воїнами світла». Ця книга була написана заради того, аби пам'ять про величезну самопожертву героїв Небесної сотні назавжди залишилася в серцях українців. Вона – німе нагадування всім нам про те, якою ціною ми здобули свободу та новий шанс для своєї країни стати справжньою європейською державою. Видавництво: Фоліо, 2014. Мова: Українська та російська. Кіл-ть сторінок: 206. Обкладинка: тверда. Ціна: 112.39 грн.

С. Кострикі- **на, Т. Крав-** **ченко** **Awesome Kyiv**

Київ п'янить. Місто вибухає мистецтвом і культурою. Через численні сквери та закаулки Києва, місцеві жителі обговорюють політику, грають в шахи і пліткують. Його історія, зелені парки і приховані острови вздовж широкого Дніпра дають можливість нескінченних досліджень. Його тіністі алеї спокушають любителів прогулянок і зівак. Це місто гуляк. Поетів. Політики. Книга не є ні довідником, або путівником. Скоріше, це проникнення у місто, яке ми обожнюємо — прекрасне, захоплююче і дивне. У його сторінках ви знайдете посилання на основні історичні події, відомих і талановитих жителів, мистецтво, культуру, спорт, літературу, традиції і навіть улюблену вуличну їжу. Видавництво: Основи, 2015. Мова: Англійська. Кіл-ть сторінок: 198. Обкладинка: м'яка. Ціна: 152.10 грн.

Він був легендою українського року а попу, шоу-бізнесу та телеекрану. Простий самбірсько-новояворівський чувак, прямий і «безпонттовий». Завжди україномовний, хоч і «тусувався» серед гламурного змосковщеного київського бомонду з Магільовскою «на чолі». Його тексти часто були соціально спрямованими, хоч у деякі дрімучі часи це не було надто безпечно. Десять років тому був змушений підтримати Януковича, про що весь час шкодував, але торік підтримав Євромайдан, точніше, людей на ньому, згодом багато волонтерів на користь армії та переселенців, став різко критикувати владу. І пішов з життя випадково, але вкрай несподівано – потрапив у жахливу автокатастрофу на Дніпропетровщині. Андрій Кузьменко, більш відомий як Кузьма Скриabin. Пам'ятаємо...

ол

Танець пінгвіна

Коли я ходжу по місті
На мене тиснуть люди
Я бачу їхні руки
Я бачу їхні губи
Я довго ходжу по місті
На мене тисне небо
То і не моє небо
То і не твоє небо
Сонце на стінах
Сонце на стелі
Танець пінгвіна
Страшно веселий
Мене тримають за руки
Шоб не робити то само
Мене нервують люди
Ті, що думають мало
Я бачу бавляться діти
Сидять на зимній підлозі
Трава ще троха зелена
Росте на брудній дорозі

1993

Мовчати

Давай виключим світло і будем мовчати
Про то, що не можна словами сказати,
Не можна писати, неможливо зіграти,
А тільки мовчати, тихенько мовчати.
Давай мовчати про то, що дівчати
Не вміють сховати, не можуть спати.
Давай про мене і про тебе мовчати,
Мовчати, аж поки не захочем кричати.
Місяць впав, темно в кімнаті.
Як добре, що ти навчилась мовчати,
Про то, що ніколи не змогла би збрехати.
Про то, що ніколи мені не спитатись.
Ми будем з тобою у ліжку лежати,
Лежати, як сніг – водою стікати.
Ми будемо жадно свої сльози ковтати,
А з ними слова, яких не сказати.
Давай помовчу тобі просто на вушко,
Холодною стала чайова кружка.
А ми ще маєм, про що помовчати...
А ми ще маєм, про що полежати...
Як світло проб'ється через наші штори,
Ми знову з тобою, як всі заговорим.
А поки ще темно є в нашій кімнаті,
Давай з тобою будем просто...

2004

Сам собі країна

На твоїх джінсах американський прапор
На твоїй майці – канадське кленове листя
У твоїх очах видно тільки одне питання:
Хто мені скаже – чому я тут народився?

Ти знову купиш струйові німецькі шузи
Твої вуха давно вже звикли до чужої музики
На твоїх губах застигла гримаса болі
Чому я тут ще – я хочу давно на волю!

Не твоя вина – що ти батька свого син
А твоя біда – не вміти бути ним
Не стидайся – то твоя земля
Не стидайся – то Україна
Добре там є де нас нема
Стань для батька нормальним сином

2002

Маршрутка

Коли зранку встаю каву наливаю
Бо без неї трохи туго соображаю
Штани натягаю, I'm glad to see you
І у тапочках на босу ногу вискакую
Потім розумію, що я замерзаю
І додому за туфлями швидко повертаю
На зупинку свою знову прибігаю
І нервово із народом на автобус чекаю

Руку піднімаю, тіпа зупиняю
І в салон як Джекі Чан через вікно залітаю
На когось падаю, на когось кашляю
І дві гривні для ваділі із кишені дістаю
Трохи матюкаю, трохи підскакую
А сусіди всі мене із різних боків I Love you
На коліна стаю, трошки подихаю
І до виходу пролізти між ногами пробую

Їде маршрутка

Як велика собача будка
На дорозі всіх підрізає
Бо шансон в салоні рубає
Владімирський централ,
Владімирський центра-тра-тра...

Лист до президентів

Панове президенти, є до вас розмова,
Бо ми давно не чули від вас правдиве слово.
І, може, я ніколи б не починав її.
Я скажу вам відверто – причина у війні,
В яку ви цю країну всі разом погрузили
І, щоб її не було, ви нічого не зробили.
Невже за стільки років ви достатньо не
нажили,
Щоб заробляти гроші, копаючи могили?

Панове президенти, є до вас питання,
Чому ви всі живете, як вареники в сметані,
Тоді, коли всі люди скидаються солдатам
Копійками, які ви ще в них не встигли відібрати?
Чому ви не пошлете на війну своїх синів?
Ні внуків, ні племінників, самих вас там не видно.
Зате на смерть кидаєте чужих чоловіків.
Скажіть мені, невже це виглядає справедливо?

Ой, не добре. Ой, біда.

Чому холоднокровно ви зливаєте країну
І у крові своїй ви власну топите дитину?
Скажіть, будь ласка, чим всі люди в цій
країні винні?

Скажіть ціну, за скільки ви продали Україну?

Я хочу побажати вам, панове президенти,
Відчутти весь наш біль на собі перше, ніж померти.

А всім нащадкам вашим я хочу тільки зла,
Яке ви всі разом роками готували нам.

2015

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 1/2015, рік XXIII. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/. Номер готували: Богдан Райчинець, Маргарита Голобородська, Лубощ Креч, Зузана Кошутова, Міхал Берг, Петр Плацак, Аркадій Бабченко, Юрій Винничук, Олекса Лівінський (на громадських засадах). Використовуються повідомлення інформантів та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова, Мартина Донатова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Вихід: г. о. Українська ініціатива в ЧР, ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР, uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Тел.: +420221419821. Ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. Реєстрація: МК ЧР/7044. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 12/2015, ročník XXIII. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Marharyta Holoborodska, Luboš Kreč, Zuzana Košutova, Michal Berg, Petr Placák, Arkadij Babčenko, Jurij Vynnyčuk, Oleksa Livinsky (dobrovolně). Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, Martina Donátová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: o.s. Ukrajinská Iniciativa v ČR, DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz. www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800, registrační číslo: MK ČR/7044.

8

березня

14:00

Концертна агенція

Grand-ORPHEUS

запрошує Вас на святковий концерт

Весна любові

Salesiánské Divadlo

Kobyliské náměstí 640/11

В програмі концерту:

Чарівні мелодії на скрипці та запальні танці!

Весняні пісні про кохання у виконанні
заслужених артистів України та гостей концерту!

Веселий настрій та подарунки!

Бронювання місць та
продаж квитків
за номером 774 15 15 04

Вартість квитків від 170 крон.

i-Grand

Asociace Ukrajinců
v České Republice

VELVYSLANECTVÍ UKRAJINY
V ČESKÉ REPUBLICE

Hotel-Pension Berg

webnow

UKRAINIAN
BUSINESS CLUB
CZECH REPUBLIC

INITIA, s.r.o.

- ✓ kompletní projektové financování
- ➔ exportní financování
- U krizové řízení, revitalizace a restrukturalizace podniků
- ↗ zajištění garancí a kofinancování projektů

poradenství, konzultace a development

Tyršova 6/1811, 120 00 Praha 2

initia@initia.cz

www.initia.cz

